

Simonis Pauli Hilscheri Medicinae Doctoris Theoretices Professoris
Publici Ordinarii ... Prolusio De Prognosi Ex Urinis Tenuibus Et Albis,
Praesertim Copiosis, In Febribus Acutis : Publicae Invitationi Ad
Dissertationem Inauguralem De Fluore Albo D. Februarii Habendam
Praemissa. Ienae D. III. Februarii MDCCXLIII.

Ienae

Hilscher, Simon Paul

4 Diss.med.82(17b)

https://collections.thulb.uni-jena.de/receive/HisBest_cbu_00032836

urn:nbn:de:urmel-8808311a-1876-499a-9d93-6412c7c89eec-00018662-11

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Disf. med. q. 82. / 17. / 6

SIMONIS PAVLI HILSCHERI

MEDICINAE DOCTORIS
THEORETICES PROFESSORIS PVBLICI ORDINARIJ SERE-
NISSIMIQVE DVCIS SAXONIS GOTHANI ET ALTEN-
BVRGENSIS CONSILIARII AVLICI

H. T.
FACVLTATIS MEDICAE DECANI

P R O L V S I O
DE
PROGNOSI EX VRINIS TENVI-
BVS ET ALBIS, PRAESERTIM
COPIOSIS, IN FEBRIBVS ACVTIS

PVBLICAE INVITATIONI
AD
DISSERTATIONEM INAVGVRALEM
DE

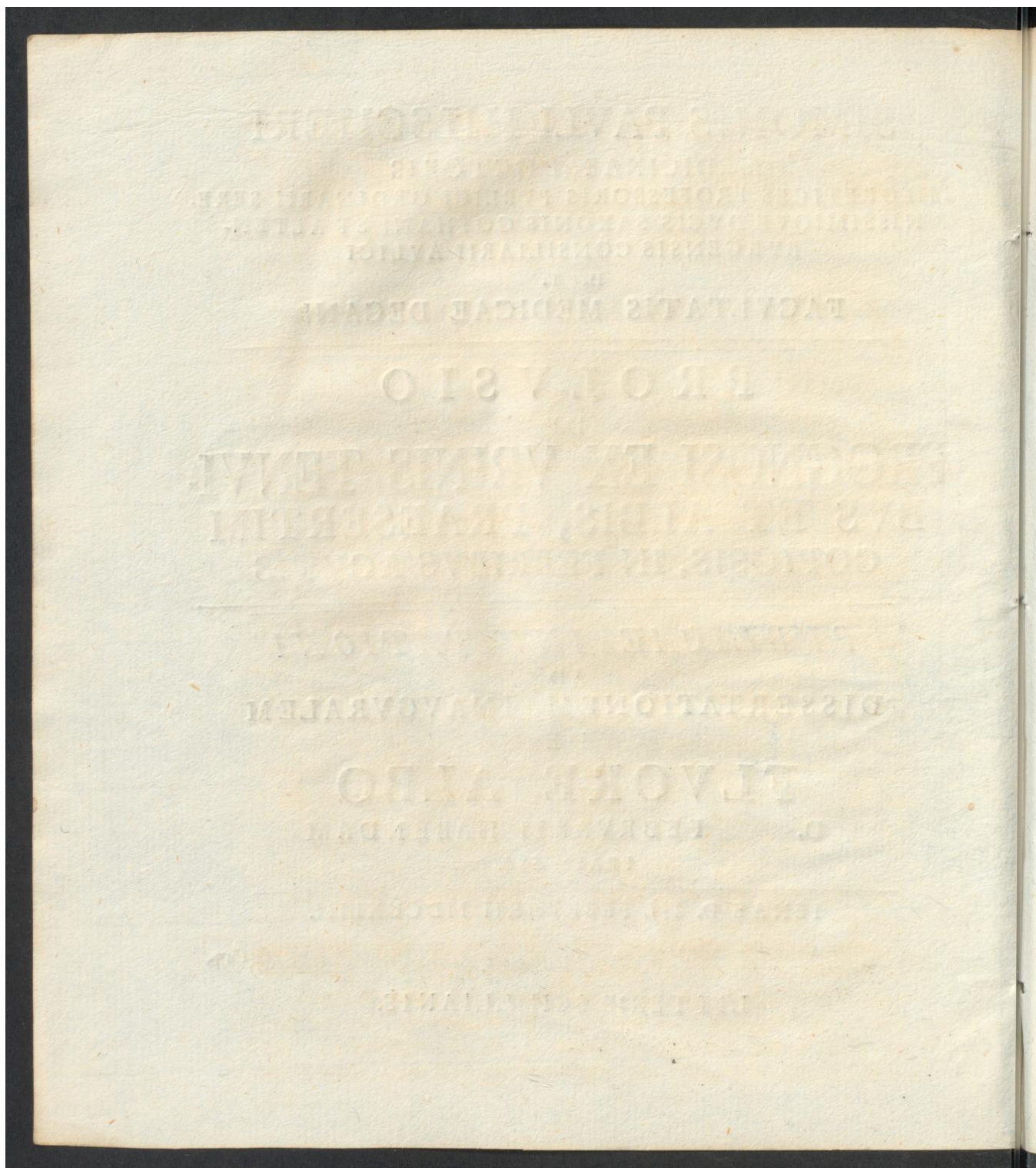
FLVORE ALBO
D. FEBRVARII HABENDAM
PRAEMISSA.

IENAE D. III. FEBRVARII MDCCXLIII.

LITTERIS SCHILLIANIS.

urn:nbn:de:urmel-8808311a-1876-499a-9d93-6412c7c89eec-00018662-11

urn:nbn:de:urmel-8808311a-1876-499a-9d93-6412c7c89eec-00018662-27

icet nullo modo *vromantes* seu ex *lotio* *diuinatores*, quales doctissimus IO. LANGIVS *Epist. XXIII. Lib. II.* depinxit, qui scilicet ex solo *vrinae* iudicio de *substantia* et *causa* *aegritudinis* ob vile *pretium*, quo nec *triobolare* *scortum* prostat, *perfrieta* *fronte* *nugari* (*diuinare*, *ignosce*, *dicere* *volebam*) non *erubescunt*: - - - qui sunt in *republica* *aegrorum* *perniciēs*, *rei* *medicae* *calamitas*, et *Libitinae* *praesides* &c. probemus: atamen non omnem *vrinae* *inspectionem* cum multis *cordatis* et *doctis* *medicis* *reiiciendam* putamus, si eadem praesertim ad *lectum* *aegroti*, *certioribus* ac *proximioribus* *morbi* *signis* per *interrogationes* *sensusque* *prius* *probe* *erutis* et *pensitatis*, *simul* in *consilium* *vocetur*. Hac quippe *ratione* eadem *caute* *adhibita* et cum aliis *phaenomenis* *rite* *collata* *morbi* *qualitatem* et *euentum* *multum* *illustrat* ac *patefacit*; sicut de *provida* *hac* *vrinae* *consideratione* et ex eadem in *genere* *formanda* *diagnosi* et *prognosi*, seu *vroscopiae* *vsu* & *abusu*, cum *fructu* *legi* *merentur* IACOBVS PRIMEROSIVS de *vulgi* *erroribus* in *medicina* *Lib. II. cap. 1. et b.* ac *illustri* BERGERVS *Physiol. Med. Lib. I. cap. 12.* circa *finem*, Quapropter nemo, vt speramus, nobis *vitio* *vertet*, si hic ea *exponamus*, quae de *vrinis* *pellucidis*, *albis* et *copiosis*, in *febris* *acutis*, tum ab aliis, tum a nobis *obseruata* *fuere*.

Scilicet *artis* *medicae* *praeceptis* *imbuti* *optime* *norunt* per *vrinas* *pellucas* et *albas*, quas ita appellat HIPPOCRATES *Lib. IV. aphor. 72.* *intelligi* *tenuēs* et *aquosiores*, seu *claras* et *parum* *tinctas*, *differentes* ab *vrinis* *sanorum* *matutinis* tum *tenuitate*, tum *colore*, qui non *sufficienter* *flavescent* est, sed ad *aquae* *colorem* *quodammodo* *accedit*.

(2

Quor-

Quorsum itaque vrina subpallida, *bleichfahl*, subspicea et straminea, *bleichgelbe*, item serum lactis dulce colore exprimens, referenda venit, nullum dimittens sedimentum. Vno verbo sermo nobis est de vrina tali in febribus acutis, de qua *b. ac illustris* WEDELIVS in *aphor. aphorism. l. c. no. 3.* pronunciat: *Quo tenuior et aquosior vrina minusque tincta in morbis, (praesertim febribus acutis) eo crudior.*

Causa perspicuitatis et tenuitatis comparatae in vrinis est minor proportio particularum opacarum cum aqueis, quam ut illae possint impedire transitum rectilineum radiorum lucidorum. Opacae vero particulae sunt terreo-sulphureae, vel salino-sulphureae, vel terreo-salino-sulphureae in tali mole ac copia cohaerentes et cum aqueis ita permixtae et positae, ut liquor obscoenus nequeat esse diaphanus. Nullo modo vero sequitur, vrinas pellucidas et comparate tenues debere esse absolute albas, seu parum tinctas. Etenim alia partium componentium constitutio requiritur ad corpus simpliciter pellucidum ac album, et alia ad pellucidum et simul coloratum. Sic vrina flammea saepe adest in febribus ardentibus, quae male finiuntur, constanter talis, in qua nullum observabile est sedimentum. Atque haec vrina pellucida quidem, nihilominus intense colorata est.

Optime coloris flammei in his vrinis causa ab expansione intimiori partium sulphurearum a salinis alcalicis harumque arctissima et determinata copia ac combinatione deduci potest, ut ita partes salino-sulphureae constanter in poris aquae contineri queant nec praecipitentur ex iisdem ac sedimentum constituent.

Vrinae vero copiosae dicuntur in scholis medicis eae, quae maiori quantitate profundi solent, quam quae respondeat proportioni assumtorum alimentorum liquidorum et potulentorum. Habent tales vrinae pro causa separationem nimiam feri a reliqua Ma Sea huiusque dissolutionem. Atque de vrinis huc usque descriptis, licet etiam non copiosae aequae fuerint excretae, sequentem formarunt prognosin artis salutaris primicerii. HIPPOCRATES l. c. scribit:

bit: *Quibus pellucidae et albae funduntur urinae, calamitosae: maxime vero in phreniticis tales apparent.* Sermo quippe est venerabili nostro Seni in hoc aphorismo de febribus acutis potissimum. Cum eodem convenit GALENVS in *Commentar.* qui non minus has urinas perseverantes, seu non tempestive in coctas mutatas, exitiosas pronunciauit in febribus acutis, nullumque phreniticum, in quo talis urina apparuisset, saluatum vidisse dixit. His duobus veteribus artis medicae antistibus assensum praebuere clarissimi subsequen-
tium temporum sanitatis artifices, observationibus id eos iubentibus. Atque nos ipsi effatum hoc nostra experientia corroborare tenemur. Etenim quodocunque in febribus acutis urinas tenues et aquosas, seu crudas, profundas vidimus, ita vt tales manerent, nec crassiores redditae sedimentum dimitterent, eas malum morbi statum, delirium, atque circa instantem mortem conuulsiones indicasse annotauimus. Mala etiam haec praedictio eo citius ac certius cum pessimo dicto euentu coniuncta fuit, quando urinae huius indolis frequentius ac copiosius cum stimulo quodammodo molesto fuere eiectae.

Cur vero hae urinae, praesertim si simul copiosae, ingens in febribus acutis portendant periculum, aestimatu facile est, si perpendamus, quod natura bene operans in his morbis, postquam per aliquot dies substiterunt, magnam materiae febrilis ad secretionem praeparatae copiam per urinam crassam et sedimentum largientem, medicis coctam dictam, proscribere soleat. Sin itaque haec praeparatio et excretio minus decenter eueniat, sed fermenti febrilis pessimi particulae copiosae in Ma Sea constanter remaneant, facile nimiam ipsius atque spirituum animalium resolutionem et ad haec istaue viscera impetum, et praesertim cerebrum, ceu viscus admodum molle, efficiunt, vnde calor corporis intensior, delirium, idque saepe continuum, seu phreniticum, conuulsiones et mors consequuntur: quare LOMMIVS in *Observat. de signis ex urina p. m. 353.* ita: *Urina alba in acutis febribus delirium portendit, aut certe etiam insaniam, quam Graece Φρενίτις dicunt; celeberrimus vero BOERHAA-*

VIVS in Institut. 1720. Lugduni editis §. 997. et 998. grauter pronun-
 ciat: *Vrina tenuis, quasi aqua, limpida, excolor, in-
 odora, copiosa exiens, in morbis acutis et inflammatoriis praedicat pessi-
 mam conditionem viscerum, deliria, phrenitides, conuulsiones, mortem,
 nata ex acri retento gangraena.* His iungi possunt, quae legun-
 tur in b. ac excellentissimi CHRISTIANI VATERI *Semiotica
 Medica cap. IV. p. 41. circa finem, seqq. Vrinae excretio nimis larga in
 febribus acutis semper est suspecta: indicat enim ingentem sanguinis per-
 turbationem, resolutionem et colliquationem gelatinae eius naturalis, adeo-
 que secessum feri totalem a cruore et consequenter tristem euentum.*

Hanc de vrinis expositis in febribus acutis rite for-
 mandam prognosin hac occasione, in gratiam optimorum
 philiatorum potissimum, docere eo magis vtile iudicau-
 mus, quo magis aliquoties obseruauimus, quod medici
 quidam, licet tales adfuerint vrinae in febribus dictis, om-
 ne abesse periculum audacter pronunciarint, plane im-
 memores aphor. 19. Sect. II. HIPPOCRAT. *Acutorum morborum
 non omnino tutae sunt praedictiones, neque mortis, neque sanitatis:*
 cum tamen, vno alteroue die elapso, aegri vitam permu-
 tarint cum morte.

Verum enim vero instituti nostri ratio filum huius ex-
 ercitationis abrumpere et potius ad recensitionem laudabi-
 lis vitae ac studiorum cursus clarissimi et dignissimi summo-
 rum in Medicina honorum Candidati,

AVGVSTINI MICHAELIS EILHARDTI,

progredi nos iubet.

Editus est in hanc lucem Francohusae, oppido, ob re-
 gimen Serenissimi Principis Schwartzburgico-Rudolstadtien-
 sis ibidem constitutum et vberes salinas, satis claro, D. III.
 Ianuarii MDCCXVII. patre viro consultissimo Dn. IVSTO
 ANDREA EILHARDTO, dictae vrbs Consule prudentis-
 simo, matre vero DOROTHEA ROSINA, virtutibus sexus
 sui ornatissima, ac Dn. ORTOLPHI MAROLDI, celeberrimi
 quondam Doctoris Medici Lipsiensis, ac potentissimi
 Electro-

Electoris Brandenburgici, FRIDERICI WILHELMI MAGNI gloriosissimae memoriae, Archiatri, filia.

Clari *Nostri* parentes, quam primum aetas tulit, solite curarunt, ut tener filii animus Christianae doctrinae et bonarum artium praeceptis probe imbueretur, quem in finem ipsum in lyceum, quod Francohusae floret, ablegarunt. Post beatum vero parentum obitum institutioni privatae Dn. DOEBELII, nunc in dicto lyceo Sub-conrectoris meritissimi, commissus fuit, cuius in se studium, literas tam latinas quam graecas fideliter se docendo, expertus est singulare. Subsidiis hisce instructus et ad altiores laudati ludi classes promotus in iisdem fruitus est informatione virorum clarissimorum, Dn. IO. CONRADI GEYERI, Con-Rectoris, Dn. IO. GODOFREDI HOEZ, et Dn. M. BORCK, Rectorum ibidem, adeo solida et vberi in omnibus, quae ad humaniora et elegantiora referri solent studia, et quibus academiarum candidati ornati esse debent.

Rebus eius ita se habentibus valedixit lyceo patrio et mense Aprili MDCCXXXVII. ad Athenaeum nostrum diuertit eiusque ciuis factus est fasces tenente Academicos Viro summe reuerendo et excellentissimo, Dn. IO. BERNARDO WIDEBVRGIO, Consiliario Ecclesiastico et Mathematicum Professore Ord. celeberrimo. In hoc igitur bonarum artium emporio comparauit sibi primum disciplinarum philosophicarum, sibi amplius excolendarum visarum, intimiorem cognitionem, vsus praeceptoribus clarissimo tunc Philosophiae Magistro STELLWAGIO, postea Professore Philosophiae extra ordinem constituto, nunc beato, et excellentissimo Physices Professore Ordin. Dn. HAMBERGERO, siquidem ille *Nostrum* Logicam et Metaphysicam, hic vero Physicam atque Mathefin docuit.

His doctrinis satis imbutus ad studium medicum penitus applicuit animum, et iam laudati illustris Consil. Aul. et Professor. Medici Ordin. HAMBERGERI frequentauit scholas Anatomicas, Physiologicas, Pathologicas, Semioticas, Chemicas, Chirurgicas nec non de materia medica et methodo medendi ab ipso apertas.

Ex

Ex illustris Consiliar. Aul. et Med. Profess. Ordin. Dn. TEICHMEYERI lectionibus Botanicis, Osteologicis, de materia medica, medicina legali, Pathologico-Semiotico-practicis atque ex sectionibus artificiosis quinque cadauerum vtriusque sexus vberimos percepit fructus.

Porro recitationibus solidissimis illustris Consiliar. Aulici et Med. Professor. Ordin. Dn. WEDELII, totius Academiae et Facult. Med. Senioris venerabilis, Chemicis ac Therapeuticis publicis omni nisu interesse allaboravit.

E meis etiam praelectionibus Physiologicis, Pathologicis, Semioticis ac de materia medica multum se profecisse fatetur.

His acroasibus iunxit tandem commentationem in praecepta de praescribendis formulis experientissimi Dn. D. TANNEBERGERI.

Adultis sic profectibus ad honores summos adspirans ante aliquot menses vt Candidatis adscriberetur modeste petiit. Obtento assensu ad tentamina consueta admissus in iis optime se gessit: quapropter etiam Collegium nostrum ipsi lubenter impertiuit licentiam sub praesidio WEDELIIANO D. Februarii defendendi *Dissertationem suam inauguralem de FLVORE ALBO.*

Huic solenni panegyri vt Magnus Prorektor, venerandi Academiae Patres, Hospites O. O. nobilissimi et almae artis Fautores cuncti gratiose et beneuole suam praesentiam commodare dignentur, perofficiose et amice, Collegii Medici nomine, contendo rogoque. P. P. sub sigillo Facultatis. Anno MDCCXLIII. D. III.

Februarii.

(L.S.)